

Lessuggesties voor groep 1 en 2

Op maandag 23 januari 2023 is het Internationale Dag van het Handschrift. Dat is ook de start van de Nationale Week van het Handschrift van 23-27 januari 2023. Deze lesbrief van het Platform Handschriftontwikkeling geeft suggesties rond het motto 'Schrijven met de hand in 2040'. Iedereen kan en mag deze lessuggesties naar eigen inzicht inzetten.

Schrijven met de hand in 2040

Toelichting voor leerkrachten

Schriftontwikkeling

Taal en handschrift zijn altijd in ontwikkeling. Jongeren gebruiken bijvoorbeeld afkortingen in hun handschrift. Met de komst van digitale media hebben ook smileys hun intrede gedaan. Deze smileys worden veelvuldig gebruikt in digitale gesprekken. Smileys kunnen soms op veel verschillende manieren geïnterpreteerd worden.

Ontwikkelen pengreep

Taal en de grafische vormgeving zijn daardoor onderhevig aan veranderingen. Vaak is het schrijfmateriaal de belangrijkste aanjager van de verandering. Zodra het schrijfmateriaal verandert, verandert ook de vorm van het schrift. Zo gebruikte men in de tijd van de Grieken en de Romeinen een hamer en een beitels om letters in steen te houwen. Het gevolg is dat letters heel recht van vorm werden. Met de komst van de kroontjespen ontstond het zwelschrift. Hierdoor werden letters veel sierlijker van vorm, omdat het schrijfmateriaal zich daarvoor leende.

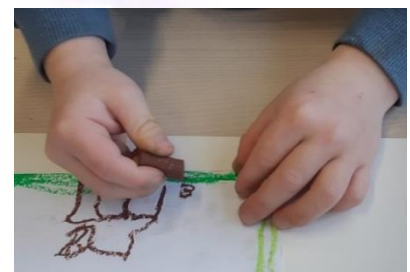

Tegenwoordig schrijft men veel met balpen, rollerpen of fineliner. Ook zie je steeds meer mensen schrijven op hun Tablet met een digitale pen.

Om ontspannen te kunnen schrijven en om het schrijfgerei goed te kunnen sturen, is het ontwikkelen van een dynamische pengreep van belang. Een ideale dynamische pengreep is een driepuntgreep, waarbij de vingers kunnen bewegen en de web space (ruimte tussen duim en wijsvinger) open is, zoals op de afbeelding hiernaast.

Het ontwikkelen van een dynamische pengreep is een voorwaarde voor groep 3. Dit is te realiseren door de kinderen enkele weken te laten kleuren met korte wasco krijtjes. Die kunnen kinderen vaak maar op één manier vasthouden, namelijk met duim, wijs-, en middelvinger. Door vingerbewegingen te stimuleren is het goed om kinderen kleine vakjes te laten inkleuren. Door instructies te geven op hoe je dit doet en voorbeelden te geven, kunnen kinderen deze vaardigheid oefenen en eigen maken.

Ook is het goed om kinderen te laten kleuren met verschillende materialen. Bijvoorbeeld met potloden, krijt en stiften. Gelieve geen dikke stiften, omdat deze vaak zo dik zijn dat vingerbewegingen voor de kleine kinderhand niet meer mogelijk zijn. Met potlood en wasco kun je kinderen bijvoorbeeld het verschil laten ervaren tussen hard en zacht drukken. Als kinderen hard drukken, krijgt je bijv. een felle kleur dan wanneer je zacht drukt.

Smileys

Doel: De kinderen leren en oefenen een langere periode het schrijfmateriaal met drie vingers vast te houden.

Materiaal:

- Korte wasco stukje
- Kleurplaat smileys
- Plaatje pengreep

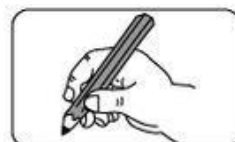
* Zo houd je je potlood goed vast!

1.

2.

3.

Hulpzinnen:

- Papa en mama zitten voorin en de kinderen op de achterbank.
- De piloot en de copiloot zitten voorin en de passagiers achterin het vliegtuig.

Introductie smileys (zie bijlage 1):

Praat met de kinderen over smileys. Waar ze die wel eens gezien hebben? Wie heeft ze wel eens gestuurd? Hoe zien ze eruit? Wat zouden ze betekenen? Kunnen we er misschien een verhaaltje mee maken? Laat na dit gesprek de smileys zien op je digibord. Laat daarna de smileys zien die nog ingekleurd moeten worden. Wat is het verschil? Het zal opvallen dat de ene wel ingekleurd is en de ander niet. Vraag de kinderen of ze willen helpen met inkleuren.

Vaardigheid:

Leg aan de kinderen uit hoe ze de smileys in gaan kleuren. Doe voor hoe het kleuren vaak gaat, met grotere krasserige bewegingen. Leg in de zone van de naaste ontwikkeling uit hoe het ook kan, door korte kleine en/of ronde bewegingen te maken. Doe voor hoe de kinderen de smiley kunnen inkleuren. Korte bewegingen en wanneer dit mogelijk is ronde bewegingen. Geef bij de oudere kleuter eventueel een toelichting op hoe ze het schrijfmateriaal vasthouden. Vaak gaat het bij korte stukjes wasco automatisch goed. Bij de oudere kleuter kun je eventueel ook het verschil tussen hard en zacht drukken laten ervaren. Dit kan bijv. in een kleine kring met kinderen die daaraan toe zijn.

Observatie punten:

Observeer hoe de kinderen hun wasco vasthouden. Is het een driepuntsgreep? Is de ruimte tussen duim en wijsvinger open? Kunnen de kinderen korte stukjes kleuren en eventueel ronde bewegingen maken? En bewegen daarbij de vingers? Dan spreken we over een 'dynamische' pengreep.

Jorne Luten, januari 2023

Namens het Platform Handschriftontwikkeling.

Voor vragen en reacties, mail naar j.luten@kpz.nl

Ingezonden werkstukken maken kans op een leuke prijs!
platformhandschriftontw@outlook.com

Bijlage 1

